

יום בטיחות הטיפול הבינלאומי

17.9.2022

מתן טיפול תרופתי – ללא נזק

דף מסרים של נסב"ר (החברה לבטיחות הטיפול וניהול סיכונים ברפואה)

- טיפול תרופתי הוא ההתערבות הנפוצה ביותר בתחום הבריאות. כיוון שטיפול תרופתי הוא מאד נפוץ, חשוב לזכור שטיפול לא בטיחותי וטעויות במתן תרופות עלולים לגרום לתחלואה חמורה ואפילו לתמותה.
- טיפול תרופתי לא בטיחותי וטעויות עלולים להתרחש בשלבים שונים של מתן תרופות החל מאחסון בתנאים לא מתאימים ועד למתן תרופה ללא זיהוי נכון של המטופל שמקבל אותה. הטעויות בטיפול התרופתי יכולות להתרחש גם מצד הצוות הרפואי וגם מצד המטופל עצמו. הטעויות הנפוצות שיכולות להוביל לנזק למטופל קשורות לכתיבת מרשם לא נכון או נטילה של התרופה או המינון הלא נכונים. גם נטילת התרופה בדרך הלא נכונה (דרך הפה, זריקה לשריר, עירוני תוך ורידי ועוד) או במועדים הלא נכונים עלולים לגרום נזק. לעתים, החלפה של תרופה עם שם גנרי מוכר בתרופה זהה בעלת שם מסחרי אחר יכולה לבלבל גם את הצוות הרפואי וגם את המטופל ולגרום לטעות ברישום התרופה או בנטילה שלה.
- הסיכון לטעויות ופגיעה בבטיחות הטיפול עולה כאשר מדובר במטופלים שמתקשים או מוגבלים בהבנת ההנחיות שקבלו לגבי נטילת התרופות או אצל מטופלים שנוטלים תרופות מרובות (פולי-פרמה).
- אשפוז בבית חולים ומעבר של המטופל אחרי האשפוז להמשך טיפול בקהילה מוכרים כהזדמנויות עתירות סיכון להתרחשות של טעויות בנטילת תרופות.
- גורם נוסף שמעלה את הסיכון לטעות בטיפול התרופתי הוא כאשר יש לתרופה או לאריזה שלה מראה או שם דומה לתרופה אחרת. מקובל לכנות את קבוצת התרופות האלה כ- LASA - (Look Alike, Sound Alike). תרופות עם מראה או שם דומה, יכולות להיות עם התוויה ומנגנון פעולה שונה לחלוטין ולכן בלבול בין שתי תרופות כאלה עלול לגרום לנזק חמור. מודעות של הצוות המטפל והמטופל לנושא, אחסון במקומות נפרדים ותקשורת ברורה בכתב ובעל פה יכולים לצמצם את הסיכון לטעות בגלל תרופות המשויות לקבוצת ה- LASA.

- מובן שגם הגורם האנושי משחק תפקיד ועייפות, סביבת עבודה לא מתאימה ונוכחות של צוות חסר (רופאים, אחיות, רוקחים) שמתמודד עם עומס משימות במקביל עלולים להגביר את הסיכון לטעות במתן תרופות.
 - הנזק הקשור לטיפול תרופתי מהווה את החלק הגדול ביותר מסך הנזק הניתן למניעה עקב טיפול לא נכון. בנוסף יש לזכור את הנטל הכלכלי והפסיכולוגי הנגרם מפגיעה כזו. אם היינו מונעים טעויות במתן תרופות היה ניתן לחסוך כ- 42 מיליארד דולר מההוצאות הכוללות לבריאות ברחבי העולם.
 - **"יום בטיחות הטיפול"** הוא אחד מימי בריאות הציבור שמוביל ארגון הבריאות העולמי (WHO). מתוך הכרה בחשיבות הנושא והבנת המורכבות הנדרשת במניעת נזקים הקשורים לתרופות, בחר ארגון הבריאות העולמי להקדיש את **"יום בטיחות הטיפול"** של שנת 2022 לנושא של "בטיחות תרופתית", תחת הכותרת של **"טיפול תרופתי - ללא נזק"**.
 - **נסב"ר, החברה לבטיחות הטיפול וניהול סיכונים ברפואה**, מצטרפת למהלך העולמי שיצוין ב- 17 לספטמבר, 2022 ומעודדת את איחוד המאמצים של כלל הגורמים במערכת הרפואית לקדם את בטיחות הטיפול התרופתי יחד עם המטופלים.
 - המטרה היא לאמץ גישה מערכתית ולתעדף הטמעת שיטות שיכולות לקדם טיפול תרופתי בטוח יותר. חשוב להשקיע בחינוך ובהגברת המודעות לנושא גם בקרב הצוות הרפואי וגם אצל המטופלים ובני המשפחה כדי להטמיע התנהגות זהירה במתן ונטילת תרופות.
- המטרה של כולנו היא לתת טיפול בטוח ולהפחית את הנזקים הפוטנציאליים הקשורים לתרופות.